

□ بهشی دووهم

□ ههئسهنگاندن

□

□

□ ههئسهنگاندن :-

ههئسهنگاندن :- , مرؤف لهژيانى رؤژانهى دا ههئسهنگاندن ياخود بليين نرخ دانان يان برياردان بؤ زؤربهى شتانه دهكات كه لهدهوروبهري دان, بهلام ئهم برياردان لهسهر بنه ماى پيوره يكي زانستى نيه بهلكو پيورهى خودى ههيه , لهوانه بهرژه وهندى كه سايه تى , شوينپيگه كؤمه لايه تى , ... ههئسهنگاندن مانايه كى فراوانترى له پيوان و تاقى كردنه وه ههيه

ههئسهنگاندنى بهروره ديهى :- پرؤسه يه كى ريك و پيكه بؤ كو كردنه وه و شيكردنه وهى زانيارى بهمه بهستى دياريكردنى پله و ئاستى بهديه ينانى ئامانجه بهروره ديهى يه كان و برياردان دهرباره يان سه بارهت به چاره سهركردنى لايه نه لاوازه كان و پته وكردنى لايه نه بهه يزه كان.

لهمه وه بؤمان دهرده كه ويئت كه ئه و ئه نجامه ي دهستمان ده كه ويئت له پرؤسه ي پيوان و تاقى كردنه وه هيج مانايه كى نابيئت , چونكه ئيمه پيوان و تاقى كردنه وه ده كه ين له پيناو پرؤسه يه كى زؤر گه وره تر كه ئه ويش برياردانه , سه بارهت بهوانه ي تاقى كردنه وه يان كردوه , ئهوانه ي پيوانيان بؤكراوه له پيناو برياردانه , ئه و برياردانه ته نها له ريگه ي پرؤسه يه ك ده بيئت ئه ويش (ههئسهنگاندن) وه ووردى و سه لامه تى بريار ده كه ويئه سه ر سه لامه تى و ووردى تاقى كردنه وه و پيوانه كه كه به كارمان هيناوه وه ئه و داتايه ي كه به دهستمان گه يشتوه له و پرؤسانه .

□ ههئسهنگاندن و جؤره كانى :-

ههئسهنگاندن واته پيدانى بههاى شتيك و برياردان لهسهرى . بؤنموونه ههئسهنگاندنى مامؤستا بؤ قوتابى يه كان بهمه بهستى زانينى ئه و ئاسته ي كه قوتابى يه كه به دهستى هيناوه له تيگه يشتن لهوانه كانى كه ئه وه وش به تاقى كردنه وه دهكريئت .

بؤنموونه : زانيارى لهسهر دريژى بالآى قوتابيان كؤبكه ينه وه ئه بى پيوره ي (م) مه تر به كاربه ينين دواى بريار لهسهر قوتابى يه كه دهدين كه (فلان) بالآى كورته يان ناوهنده .

□ وه ههئسهنگاندن يكي پووخ ده وه ستيته سه ر پووختى پيوره و پوختى تاقى كردنه وه ووردى بريار دان.

جۆرەكانى ھەئسەنگاندىن:

۱. ھەئسەنگاندىنى بەرايى (سەرەتايى)

۲. ھەئسەنگاندىنى بىياتنان

۳. ھەئسەنگاندىنى كۆتايى

۴. ھەئسەنگاندىنى دوابەدوايى

يەكەم / ھەئسەنگاندىنى سەرەتايى:- برىتى يە لەو ھەئسەنگاندىنى بەكار دىت پىش دەست پىكردىنى

فىركردن يان بەرنامە يەكى پەرودەدىيى بۇ دەست كەوتنى زانىارى دەربارە قوتابى لەرووى تواناكانى و ئارەزوو و ئاراستە و پىويستىيەكانى بەمەبەستى دارشتنى بەرنامەى گونجاو بوى....

ئامانجى ھەئسەنگاندىنى سەرەتايى ديارىكردىنى ئاستى قوتابى ، بەمەبەستى برىاردان لە سەر ئاست وتواناى

مەعريفى ورەفتارى لە بوارىك لە بوارەكاندا ، بۇ نمونە كاتىك دەمانە وىت ئاستى مەعريفى و رەفتارى

مندائىك ديارى بكەين كەسەرەتا پەيوەندى بە قوتابخانەى بنەرەتى دەكات پىويستە ھەئسەنگاندىن بۇ ئاستى گەشەى " ژىرى و مەعريفى و رەفتارى بكرىت.

ھەرودەها كاتىك فىرخوزان لە بەشە جىاوازەكانى (پەيمانگا و زانكۆكان) وەردەگىرپىن لە رىگەى پرۆسەى

ھەئسەنگاندىندا ئاستى دەسكەوتى ئەكادىمى و رەفتارىيان ديارى دەكرىت ، وە لە رىگەى چاوپىكەوتن و

تاقىكردەنەوەى پىشەكى ، زانىارى پىويست لە سەر ئاستى مەعريفى و رەفتارى كۆدەكرىتەوە لەسەر بنەماى ئەو ئەنجامەى دەستمان دەكەوىت برىار لەسەر وەرگرتنىان لە بەش و پسپۆرىيە جىاوازييەكان دەدەين .

مەبەستى سەرەكى لە ھەئسەنگاندىنى سەرەتايى دابەشكردىنى قوتابىانە بەسەر بەش و پسپۆرى و قۇناغە

جىاوازەكانى خویندىندا ھەرودەها ئامانجى مامۆستايان لە ئەنجامدانى ھەئسەنگاندىن زانىنى ئاست وتوانا

وئامادەيى قوتابىيە بۇ بەشدارىكردىن لەو بەش و پسپۆرى و قۇناغەى داواكارى پىشكەش كرددووە .

ھەرودەها مامۆستايان لە سەرەتايى ھەموو وانەيەكى نویدا ھەئسەنگاندىن بۇ ئاستى تىگەيشتنى قوتابىيان ئەنجام

دەدەن بە مەبەستى زانىنى ئاستى تىگەيشتنىان لە بابەتى پىشوو بۇ ئەوەى ببىتە بنەما و سەرەتايەك بۇ تىگەيشتن لە بابەتى نوئى.

سوودەکانی

۱- پۆلین کردنی قوتابیان بۆ گروپ (کۆمەڵە) بەپێی ئەو ئاستەى تێدان.

۲- بە خالى سەرەتا دادەنریت لە ستراتىژی فيرکردن .

۳- بەسوودە بۆ پيوانى ئاستى پيشکەوتنى قوتابى وه پيشبينى کردنى سەرکەوتنى لەداهاتوو.

۴- دانانى پروگرامى پيووست و گونجاو بۆ قوتابيان.

دووهم /هەلسەنگاندنى بونیادی :

هەندیکجار بەم جۆرەى هەلسەنگاندن دەوتریت ، پرۆسەى هەلسەنگاندنى بەردەوام لە بەر ئەوئەوى مامۆستایان لە سەرەتایى پرۆسەى پەرودە و فيرکردندا تاگوتایى پرۆسەگە بەردەوام ئاستى قوتابیان هەلەسەنگینن بە مەبەستى دیارى کردنى ئاستیان هەرودها دەستنیشان کردنى لایەنى (بەهیز و لاوازیان) بۆ ئەوئەوى لە کاتى پيووست چارەسەرى گونجاویان بۆ بدۆزنەوه واتە راستکردنەوهى هەلەکان و چارەسەرکردنى ئەو گرفتانهى هۆکارى (بیهیزی و لاوازی " قوتابیهکانە.

گرنگترین ئەو هۆکار و ئامراز و ریگایانەى مامۆستایان بۆ هەلسەنگاندنى بنیادی بەکاریان دەهینن ، بریتین لە :

۱- گفتوگۆى بەردەوام لە ناو پۆل لەکاتى وانەکاندا

۲- تیبينى کردنى ئاستى بەشداريکردنى قوتابيان لە چالاكى و کارامەيهکان لەکاتى وانەکاندا

۳ - پیدانى ئەركى مائەوه و لیپرسینهوه لە قوتابیان بە مەبەستى زانینى ئەنجامدان و جیبەجییکردنى ئەرکەکانیان.

۴ - رینمایى و ئاراستەکردنى قوتابیان بە بەردەوامى لە لایەن مامۆستاوه

۵ - دانانى وانەى تايبەت لە پلاندا بۆ بەهیزکردنى ئاستى مەعريفى و رفتارى قوتابى

گرنگترین ئەو ئامانجانەى لە پرۆسەى ھەئسەنگاندنى بنیادی بەرجەستە دەبیت بریتین لە :

۱- ئاراستەکردنى پرۆسەى فیئکردنى قوتابیان لەسەر بنەمای ویست و ئارەزوو و توانا وئامادەیی قوتابیان

۲- دیاری کردنى لایەنى (بەھیز و لاوازی) قوتابیان بەمەبەستى چارەسەرکردنى لایەنى لاواز و پالپشتیکردن وھاندانیان لە سەر لایەنە بەھیزەکانیان .

۳- قوتابى بەروونى ئەنجامى دەسکەوتى ئەکادىمى خۆیان دەزانن ھەرودھا تیگەیشتنى روونیان لەسەر چالاکی و کارامییەکانى خۆیان دەبیت .

۴- قوتابى پالئەریان بۆ فیئبوون زیاتر دەوروزت و لەسەر فیئبوون بەردەوام دەبن

۵- قوتابى پیداجوونەو بە یەكە و بەشەکانى رابردوو دەكەن بۆ ئەوئى سود لە زانیاریەکان وەرگرن بۆ یەكەو بەشە نوئ ییەکان

۶- مامۆستایان باشتر کۆنترۆلى پلانى وانەوتنەو دەكەن ھەرودھا ئامانجەکانى وانەوتنەو بەشیوئى رەفتارى دادەرژن یان بە شیوئەبەك كە بە سوک وئاسانى بتوانن بەرجەستەیان بکەن

۷- ھەرودھا مامۆستایان بە روونى ئاستى جیواوئى تیگەیشتنى فیئخوازانیان بۆ روون دەبیتەو ھاوکات لە ریگای فیدباکی بەردەوام ئاستى فیئخوازە لاوازەکان چارەسەر دەكەن و بەھیزیان دەكەن .

ھەرودھا لە ریگای پرۆسەى ھەئسەنگاندنى بنیادی پرۆسەى فیئکردن خیراتر دەبیت لە بەر ئەوئى قوتابیان یەكە و بەشەکان بەدوايەكدا دەخوینن ھاوکات تاكو قوتابیان بە تەواوى لە بەش و یەكەبەك تیئەگەن ناپەرنەو بە بەش و یەكەبەكى نوئ بۆنمونه كاتیک لە بابەتى بیرکاریدا مامۆستا لەریگای (کیوز) تاقیکردنەوئى كورت ئاستى دەستکەوتى ئەکادىمى قوتابیان ھەئدەسەنگیئیت ، فیدباکیان پیدەدات واتە ھەئکانیان بۆ راست دەکاتەو ھەرودھا ئەگەر قوتابییەکان لە ھاوکیشەبەك یان برگەبەك تیئەگیشتبوون بۆیان دووبارە دەکاتەو وپاشان دەروئە سەر یەكە یان بەشیكى نوئ واتە و ئاستى تیگیشتنیان زیاتر دەبیت، لە بەر ئەوئى ھەر یەكە و بەشەبەك لە پرۆگرامى خویندن بەتایبەتى لە بابەتى بیرکاریدا پەيوەندیان بە یەكەو ھەبە و تەواوکەرى یەكترن . بەو شیوئەبە بەردەوام لەدواى ھەر ھەئسەنگاندنیكدا ئاستى دەسکەوتى ئەکادىمى قوتابى زیاتر گەشەدەكات . و ھەرودھا تاقى کردنەوئەبەك بەکاردیئى بەناوى (مەحەكى سەرچاوە) كە کاروئەنجامى قوتابى بەراوورد بە ئاستىكى دەست نیشان کراو دەكات

سى يەم / ھەئسەنگاندى كۆتايى :

پرۇسەى ھەئسەنگاندى كۆتايى لە كۆتايى وەرزى خويىندىن يان كۆتايى سالى خويىندىدا ئەنجام دەدرىت دواى ئەوہى پرۇگرامى ديارىكراو بەپپى پلان تەواو دەكرىت مامۇستايان و بەرپرسانى تايبەت بە ھەئسەنگانى ئاستى دەسكەوتى قوتابيان لەرىگاي نامراز و ھۆكار و شىۋازى تايبەتە بە پرۇسەى ھەئسەنگاندى ، ئاستى دەسكەوتى قوتابيان ديارى دەكەن . بۇ نمونە لە ھەرىمى كوردستان و ولاتانى ناوچەكە مامۇستايان لە رىگەى تاقىكردنەوہى (نوسىن) و زارەكى ئاستى دەسكەوتى ئەكادىمى قوتابيان لە كۆتايى وەرزى خويىندىن يان سالى خويىندىن ھەئسەنگىنن ، ھاوكات پرۇسەى تاقىكردنەوہى پرۇسەى بە گشتىيە واتە پرسىارەكانى تاقىكردنەوہى لە سەر جەم بابەتەكانى خويىندىن بە شىۋەيەكى گشتى دادەنرىت ورووبەرووى قوتابيان دەكرىتەوہى .

پرۇسەى ھەئسەنگاندى كۆتايى بەپپى پلان وكاتى ديارىكراو ئەنجام دەدرىت كە سەر جەم بابەتەكانى خويىندىن لەخۇدەگرىت ، ھاوكات مامۇستايان سەرپەرشتى پرۇسەى تاقىكردنەوہىكە دەكەن و پرسىارەكانى تاقىكردنەوہى بەنھىنى دادەنرىت لە لايەن ليژنەى تايبەتى سەرپەرشتيارى تاقىكردنەوہىكان دەپاريزرىت لە كات و شوپنى ديارىكراودا رووبەرووى قوتابيان دەكرىتەوہى . ھەروہا دواى كۆتايى ھاتنى پرۇسەى تاقىكردنەوہى مامۇستايان بەراورد بەو وەلامە نمونەيىنەى بۇ پرسىارەكانىان داناوہ ھەئە وراستى ئەنجامى تاقىكردنەوہىكان ديارى دەكەن واتە ئاستى دەسكەوتى قوتابيان ديارى دەكرىت ئەم جۆرە پشت بە تاقى كرنەوہىكە دەبەستىت بەناوى (معيارى سەرچاوہ) كە تىدا ئەنجامى قوتابيان بەراورد دەكرىت بەھەمان كۆمەئەى خويان .

گرنگرىن دەسكەوتەكانى ھەئسەنگاندى كۆتايى برىتىن لە :

۱ – تۆمارى ئاستى قوتابى واتە دەسكەوتى قوتابيان لە تۆمارى تايبەت

۲ – برىاردان لە سەر " دەرچوون ، دەرئەچوون " ى قوتابيان

۳ – دابەشكردنى قوتابيان بەسەر " پسپۇرى جياواز يان پەيمانگا و كۆليژى جياواز " بەپپى ئەو تاقىكردنەوہى كۆتايى تىدا كرددوہ بۇ نمونە كاتىك قوتابى لە كۆتايىقۇناغى (ئامادەيى) ھەئدەسەنگىنرىت بە پپى ئەنجامى ھەئسەنگاندى لە(پەيمانگايەك يان زانكۆيەك) وەردەگرىت .

۴. يارمەتى قوتابى دەدات بۇ گواستنەوہى لە پۆليك بۇ پۆليكى تر .

۵. يارمەتى كارمەند دەدات بۇ بەرزىوونەوہى لە وەزىفەدا .

چوارەم / ھەئسەنگاندنى دوا بە دوايى

ئەم جۆرە بەكاردىت باش كۆتايى قۇناغەكانى ھەئسەنگاندنەكانى پېشوو و بەتايبەتى لەگەل دەرچووانى پەيمانگانان و كۆلئىژەكان بەمەبەستى زانىنى ئاستيان و بەدواداچوونى لايەنى زانستى يان چونكە ئەوان پېويستيان بەجۆرئىكى ترى ھەئسەنگاندن ھەيە لەبەرئەوھى تووشى لەبىرچوونى زانيارىيەكان دىن پاش ماوھىەك و ھەرۇھە پېشكەوتنى زانست و تەكنەلۇژيا لە جىھان و نەزانىنى ئەم دەرچووانە بۇ ئەم زانيارىيانە و تىۆرە نوئى يانە لە بوارى پىسپۆريان و ايان لى دى دەكات پېويستيان زيادبىت بۇ ئەم ھەئسەنگاندنە كەواتە وەكو خزمەتئىكى چاكسازى بەكاردىت.

لە سوودەكانى :

۱. بەدواداچوونى ئاستى مامۆستايان و كارمەندان .

۲. تازەكردنەوھى زانيارىيەكانى ئەوانەى ئەم ھەئسەنگاندنەكانى لەگەل بەكاردىت لەرىگاي كردنەوھى خولى مەشق كردن بۇيان.

ھەئسەنگاندنى قوتابى:

ھەلسەنگاندنى قوتابى گرنگى و تايبەتمەندى خۇى ھەيە لەنيو بابەت و كايەكانى دىكەى پرۆسەى پەرورەدەو فېرکردن , وا باشترە كە تەنھا لە پرۆسەيە جەخت لەسەر لايەنى مەعريفى قوتابى نەكرىتەوھ , بەلكو لايەنەكانى ترى وەكو رەفتارى و سۆزدارى گرنگى پى بدرىت , ئەويش بەكۆنترۇلكردنى ھەندى گۇراو وە ھەندى بارودۇخ.... وەكو....

ئەگەر بمانەويت بە فۆرمىكى زانستى و تەندروست ھەئسەنگاندن بۇ ھەموو لايەنەكانى قوتابى بكەين , ئەوا پېويستە ھەئسەنگاندن بۇ ئەو لايەنە سەرەكى يانەى قوتابى بكەين كە راستەخۇ پەيوەنديان بە بە رەفتارو كارامەيى يەكانى قوتابى ھەيە لەوانە:-

۱-ھەئسەنگاندنى نامادەيى :-

برىتى يە لە تواناي قوتابى لە فېربوون و راھيئان و دەستخستنى كارامەيى , تاكو بتوانىت كارامەيى جۇراو جۇر لە پرۆسەى پەرورەدە بەدەست بەيئىت , نامادەيى قوتابى بۇ فېربوون يان بەدەست خستنى كارامەيى دەكەويتە ژىركارىگەرى (پىگەيشتن و كارامەيى پېشوى) واتە ئاستى پىكەيشتنى قوتابى لەرووى ئەقلى و جەستەيى , ئەو كارامەيى قوتابى لە پېشوو تر فېرى بووہ راستەوخۇ كارىگەريان لەسەر ئاستى نامادەيى قوتابى بۇ فېربوون و راھاتن و دەست خستنى كارامەى دىكە ھەيە .

ئاستى مەعريفى رۇئىكى گرنگى ھەيە لە نامادەيى قوتابى بۇ فېربوون بۇ ئەنجامدانى چالاكى , لەبەرئەوھى مەعريفى نوئى لەسەر مەعريفى پېشوو بونىاد دەنرىت , بۇ نمونە تىگەيشتن لە چەمك و بىرۇكە و كارامەيى سادە يارمەتيدەرە بۇ تىگەيشتن لە چەمك و بىرۇكەو كارامەيى ئاويتەو ئالۇز.

۲- ھەئسەنگاندىنى ئاستى زىرەكى :-

زىرەكى بىرىتى يەلە ئاستى تواناى ھزر و خوگونجاندىنى تاك له ھەئوئىستە نوئ يەكان دا وه پرؤسەى ھەئسەنگاندىنى زىرەكى قوتابى گرنكى به پيوانه و ھەئسەنگاندىنى توانايى ئەقلى گشتى قوتابى دەدات .

۳- ھەئسەنگاندىنى كەسايەتى :

كەسايەتى مروؤ بەگشتى بىرىتى يە له (مەعريفە - رەفتار - سؤز - جەستە) .

۴- ھەئسەنگاندىنى دەست كەوتى خوئىندن :-

قوتابى لەريگەى تاقىکردنەوئى رۇزانە وه ھەفتانە مانگانەوئى نيوئى سال و كوئى سال پيوانە دەكرىت , مامؤستايان بەردەوام قوتابيان تاقى دەكەنەوئى بؤ ئەوئى پيوانەى ئەنجامى پرؤسەى فيرکردنبيان دەست بكەوئىت . , كەواتە مامؤستايان لە ريگەى تاقىکردنەوئى دا ھەئسەنگاندىنى بؤ ئاستى زانيارى قوتابى يان دەكەن واتە ئاستى تيگەيشتىنى قوتابى لەو زانياريانەى كە پيشكەشيان كراوئى , وەگەيشتىن بە چارەسەريئى بؤ گرفت وئاستەنگەكانى قوتابى يان بكرىت .

۵- ھەئسەنگاندىنى ئارەزوو :-

ئارەزوو ئاراستەى گشتى رەفتارى قوتابى بؤ جوئىكى ديارىكراو لە چالاكى , ئەگەر بەگشتى لە قوتابى يان بروانىين دەبىينىن ھەموو قوتابى يەك ئارەزوئىكى تايبەت بەخوئى ھەيە بەردەوام ھەول دەدات بگات بەو ئارەزووئى خوئى.

تايبەتمەندىيەكانى ئارەزووى قوتابى :-

۱- لەريگەى پرؤسەى بەروردەو فيرکردن بەدەست دەھيئىريئى .

۲- تەمەن كاريگەرى لەسەر ئاراستەى ئارەزووى قوتابى ھەيە .

۳- ئارەزووى قوتابى بەردەوام گوئرانكارى بەسەر دادىت , واتە چەسپاو نەگوئى يە .

۴- رەگەز كاريگەرى لەسەر ئارەزووى قوتابى يان ن ھەيە واتە (كور - كچ) ئەگەر ھاوتەمەن بن ھاو قۇئاغ بن ئارەزوويان لەيەكدى جيااوازه .

ئاراستە جيااوازمەكانى ئارەزووى قوتابى :-

۱- قوتابى بە روون و ئاشكرا ئارەزووى خوئى دەردەبىريئى لەبەرئەوئى ئارەزوومەكانى قوتابى - ئارەزووى خودىن لە ناخى قوتابى يەوئى سەرچاويان گرتوئى .

۲- ئارەزووى قوتابى رەنگدانەوئى لەسەر رەفتارمەكانى قوتابى ھەيە , واتە ....

۳- ئارەزووى رەنگدانەوئى لەسەر وەلامەكانى قوتابى لەتاقىکردنەوئى ھەيە , واتە.....

ريئىكانى دۇزىنەوئى ئارەزووى قوتابى :-

۱- ئاستى مەعريفى :- لەريگەى زانىنى ئاستى مەعريفى قوتابى دەتوانىين ئارەزووى قوتابى بدۇزىنەوئى . لەبەرئەوئى ....

۲- گرنگيدان :- قوتابى ئەو باباتانەى ئارەزووى لەسەرە گرنكى زؤرى پى دەدات . وەكو ....

۳- كفتوگوئى كردن :- قوتابى زياتر كفتوگوئى دەكات لەسەر ئەو بابەتەى كە ئارەزووى لى يەتى ...

سوودەكانى ھەئسەنگاندى ئارەزوى قوتابى:-

۱-يارمەتيمان دەدات لە زانىنى ھۆكارەكانى گرنكى نەدانى قوتابى بەپرۆسەى پەروردە بەروونى بزانىن , لەبەر ئەووى گرنكى نەدانى قوتابى بە پرۆسەى پەروردە راستەوخۆ كاريگەرى لەسەر لاوازى دەستكەوتى خویندن يان دووبارەبوونەووى دەرئەچوونى لەقۇناغىك يان بابەتەك ھەيە .....

۲- يارمەتيمان دەدات بە زانىنى ئاستى پالئەرى قوتابى , بۆ خویندن .....ز.

۳-يارمەتيمان دەدات بۆ چالاكى يەكانى قوتابى , بۆ ئەو چالاكى يانە بدريت بەو قوتابيانە كە ئارەزووان لىيەتى .. وكو .....

۴- يارمەتيمان دەدات لە ديارىكردى ئارەزوى پۆزەتيف و نەگەتيف ..... وە ھەولدان بۆ نەھيشتن و كەم كردنەووى ئارەزوى نەگيتيف .... بەروونكردنەووى زياترى لايەنەكانى ..... خراپى يەكانى .....

ھەئسەنگاندى مامۇستا :-

پرۆسەى ھەئسەنگاندىن جەخت لەسەر خودى مامۇستا دەكات , لەبەر ئەووى مامۇستا يەكەكە لە تەوەرەگرنگەكانى پرۆسەى پەروردە بپاردان لەسەر لىھاتويى و كارامەيى مامۇستا لەوانە وتنەو و بەرجەستەكردى ئامانجى پرۆسەى پەروردە دا لەوانە :-

۱-ھەئسەنگاندى مامۇستا لەرووى ئەكادىمى :-

لە پرۆسەى ھەئسەنگاندى مامۇستا جەخت لەسەر ئاستى ئەكادىمى دەكرىت , ئەگەر مامۇستا لەرووى ئەكادىمى لاواز بوو واتە مامۇستا زانىارى پىويستى لەسەر ناوەرۆكى بابەتى پرۆگرامى خویندن نەبوو پىويستە ئەو كەسانەى پرۆسەى ھەئسەنگاندى ئەنجام دەدەن بريار بەدەن لەسەر ھەنگاوەكانى چاكردى ئاستى ئەكادىمى مامۇستا لەرىگى كرىدەووى خولى پسپۆرى و خولەكانى شياندى مامۇستايان .

۲- ھەئسەنگاندى مامۇستا لەرووى پيشەيى:-

جەخت لەسەر ئاراستەو ئارەزووى مامۇستا لەسەر پيشەى مامۇستا دەكرىت , پىويستە مامۇستا ئاراستەى پۆزەتيفى ھەبىت بۆ پيشەى مامۇستا , ھەرودە ئارەزوى لە پيشەكەى خۆى ھەبىت . ئەگەرنا .....

۳- ھەئسەنگاندى مامۇستا لەرووى رۆشنىرى :-

پىويستە مامۇستا كەسىكى رۆشنىرى بىت , واتە خاوەنى رۆشنىرى گشتى بىت , بەو پىيەى مامۇستاي رۆشنىرى ھۆكارى سەرەكى پىگەيشتنى نەوئەكەى رۆشنىرە,

۴- ھەئسەنگاندىنى ئەو چالاكى يانەى مامۇستا بەشداريان تىدا دەكات :-

ئەو چالاكى يانە دەگرىتەو ھە مامۇستا بەشداريان تىدا دەكات , واتا چەند چالاكى يەكان گىرنگى و سوودى لە پىرۇسەى فىرکردنەكە ھەيە .

۵- ھەئسەنگاندىنى مامۇستا لەرووى رەفتارى لەبەرانبەر قوتابيان و مامۇستايان و دەستەى كارگىرى خويىندىنگە و بەرپىرانى بوارى پەرورەدە و ھەماھەنگى لەنيوانيان, و پەيوەندى لەگەئيان .

۶- ھەئسەنگاندىنى مامۇستا لەرووى ئەخلاقى :-

لە پىرۇسەى ھەئسەنگاندىنى مامۇستا جەخت لەسەر پىرۇسەى لايەنى ئەخلاقى مامۇستا دەگرىت لەبەرئەوھى مامۇستا نمونەى بالاي قوتابيانە , وە كاتىك مامۇستا ئەخلاقى مامۇستايى تەواو نىە يان ئەخلاقى مامۇستايى بەھەر ھۆكارىك لەدەست دەدات راستەوخۇ كارىگەرى لەسەر ئاستى ئەخلاقى قوتابيان دەبىت , بەو پىيە ئامانجى ھەئسەنگاندىنى مامۇستا لەرووى ئەخلاقى چاكتىردىنى لايەنى ئەخلاقى مامۇستايە .

۷- ھەئسەنگاندىنى مامۇستا لەرووى كۆمەلايەتى :-

ھەلسەنگاندىنى لايەنى كۆمەلايەتى مامۇستا لەرىگاي ديارىكردىنى ئاستى پەيوەندى مامۇستايە لەگەل قوتابيان و مامۇستايان و خىزانەكانيان ئەگەر مامۇستا لەرووى كۆمەلايەتى سەرکەوتوو بيت ئەوا لەوپەيوەندىيانە سەرکەوتوو دەبىت.

رۆلى مامۇستا لەپىرۇسەى فىرکردن دا :-

۱- مامۇستا رۆلىكى كاراي لەپىرۇسەى فىرکردن دا ھەيە كە لەم خالائەى خوارەوھ رووندەكرىتەوھ:-

۱- رىنمايى ە ئاراستەكردن و پىشكەشكردىنى ئامۇزگارى يە بەشىوھيەكى بەردەوام بە قوتابيان .

۲- يارمەتى دانى قوتابيان لەچارەسەرکردىنى ئەو گرفت و ئاستەنگانەى لەماوھى فىربوونى دا رووبەروى دەبىتەوھ .

۳- گەشە پىدانى تواناي قوتابيان لەسەر بىرکردنەوھى راست ودروست .

۴- بەرپىرسيارە لەئامادەكردىنى ژىنگەى فىرکردىنى نوى .

۵- فىرخوازان بوروزىنىت تا گىرنگى بە بابەتەكان و پىرۇگرامى خويىندن بەدن , ھەولبەدات پالئەرى قوتابى زياد بكات .

۶- مامۇستا چالاكە بۇ پىشخستن و پەرەپىدانى پىرۇگرامى خويىندن , خالە ناتەواو ھەئەكان ديارى دەكات ھاوكات

تىببىنى يەكانى خوى بۇ دانەرى پىرۇگرام دەنىرىت

۷- مامۇستا لەرىگاي تافىكردنەوھى بەردەوام خالى لاوازي قوتابى دەزانىت و دەست نىشانكردىنى ھۆكارەكەى دەكات

تایبہ تمہندیہ کانی ماموستای سہرکہ وتوو :

ئەگەر خویندنگە ئەو ناوئەندە بیټ کە ئەقل تیایدا پیدەگات وگەشە دەکات ئەو ژینگەییە بیټ لە ناویدا پروسە فیکردن بەرپووە دەچیت ئەووە رۆلی ماموستا لەو ناوئەندە و بیادەدا زۆر گەورە و سەرەکییە لەبەر ئەوە پپووستە ماموستا بە کۆمەلیک سیما و تایبەتمەندی جیاواز ئامادەکرابیت بۆ ئەوەی بتوانیت بە شیوەییەکی کامل و تەواو رۆلی خۆی جیبەجی بکات هاوکات بۆ ئەوەی لەو ناوئەندە ئەکادیمی و فیڕکاریە سەرکەوتوو بیټ پپووستە قوتابییەکانی بە شیوەییەکی زۆر باش و تەندروست هەلبەسەنگینیت گرتترین کارامەییەکانی ماموستا بریتین لە :

یەکەم / کارامەییە ئەقڵییەکان :

۱- پپووستە ماموستا توانای ئەنجامدانی توپزینەووی زانستی بە سەرکەوتوویی هەبیټ

۲- توانای بەکارهینانی سەرچاوەی زانستی بۆ خۆ ئامادە کردن لە لایەنی ئەقڵییەووە هەبیټ

۳- توانای هەموارکردنی تیگەیشتن و چەمک و یاسا و ریساکانی هەبیټ

۴- توانای بەیەکەووە بەستەنەووی بیروکە و چەمکە سەرەکییەکانی بابەتەکە (بە یەکدی و بەبابەتی رابردوو و داھاتوو و هەروەها بەژیانی رۆژانە قوتابیانەووە) هەبیټ

۵- بابەتی وانەکە لەپیشدا بەتەواوی ئامادە کردبیت و اه بابەتەکە بە روونی تیگەیشتبیت

۶- ئامانجی گشتی و تایبەتی بابەتەکە بزانیت و ئامانجی دیایکراوی بۆ هەموو وانەییەک هەبیټ

۷- بتوانیت ریگە و شیوازی جیاواز بۆ بابەتە جیاوازهکانی وانەکان هەلبژیرئ و پیاوێ بکات هەروەها بەردەوام پپووستە بەشداریی خولەکانی شیاندنی ماموستایان بکات تاکوو فیڕی ریگە و شیوازی نوو و سەردەمیان نەبیټ.

۸- توانای دارشتنی پلان و جیبەجی کردنی هەبیټ

۹- ئاراستەکردن و رینمایی کردنی فیڕخووازن بە بەردەوامی بۆ ئەوەی لە رووی کەسایەتی بگەن بە گەشە تەواو .

دوووم / کارامه ییه کۆمه لایه تییه کان

- ۱- پۆشاکى گونجا بیټ له گه‌ل پيشه‌ى مامۆستايى بگونجیټ گرنكى به پاكوخاوینى جهسته‌یى بدات بۆ ئه‌وه‌ى كه‌سايه‌تییه‌كى شایسته و به‌ریزی له به‌رده‌م قوتابیان هه‌بیټ .
  - ۲- توانای تیگه‌یشتنى هه‌ستی قوتابیانى هه‌بیټ.
  - ۳- توانای جیاوازی كردنى تاكایه‌تى هه‌بیټ .
  - ۴- توانای وه‌رگرتنى بیر و بۆچوونى جیاوازی قوتابیانى هه‌بیټ و ره‌خنه به سینگه‌كى فراوان وه‌رگریټ
  - ۵- كیشه‌ى نیوان قوتابیان به دیموكراسى چاره‌سه‌ر بكات.
  - ۶- باوه‌رى به گۆران پيشكه‌وتنى كۆمه‌لگا هه‌بیټ
  - ۷- توانای تیگه‌یشتنى له واقیعی كۆمه‌لاتى هه‌بیټ و تاكیك پى پیبگه‌یه‌نیټ توانای چاره‌سه‌ركردنى كیشه‌كانى كۆمه‌لگای هه‌بیټ
  - ۸- باوه‌رى به هاو‌رییه‌تى قوتابیان هه‌بیټ و كه‌سیكى به ئه‌خلاق بیټ
  - ۹- توانای گۆرىنى ره‌فتاره ناپه‌سند و ناشایسته و ناشارستانیه‌كانى قوتابیانى هه‌بیټ
- سى یتەم / کارامه ییه ره‌فتاره‌كان:
- ۱- توانای به‌كاره‌ینانى هۆكار و ئامراز و ته‌كنه‌لۆژیای فیركارى به گونجاوى هه‌بیټ.
  - ۲- توانای جووله‌ی به‌رده‌وام هاوسه‌نگى هه‌بیټ
  - ۳- توانای دابه‌شکردنى بینینى به هاوسه‌نگى به سه‌ر هه‌موو لایه‌كى پۆله‌كه‌دا هه‌بیټ
  - ۴- توانای گۆرىنى ئاست و تۆنى ده‌نگى له كاتى پى‌ویستدا هه‌بیټ
  - ۵- توانای شیکردنه‌وه‌ى ئاماده‌کردنى دانا و ئامیره‌كانى به پراكتیكى هه‌بیټ
  - ۶- جووله و ره‌فتاره‌كانى له ده‌ر و ناوى پۆل سه‌رده‌میان هه‌بیټ
  - ۷- توانای جیبه‌جیكردننى پلان هه‌بیټ
  - ۸- له به‌رامبه‌ر هه‌لویستى ناپه‌سندى قوتابیان كۆنترۆلى ره‌فتاره‌كانى خۆى بكات دا توانای نواندن و گه‌یاندن زانیارییه‌كان به زمانى جهسته‌یى هه‌بیټ

جوارقم /كارهمه بيه كانى هه لسه نگاندى :

- ۱- ئەنجامدانى هه لسه نگاندى به رده وام له رهواتى پرۆسه فىرکردن
- ۲- ئاماده کردنى تاقىکردنه وهى جوراوجور و گونجاو بو هه لسه نگاندى قوتابىيان
- ۳- دۆزىنه وهى لايه نى بيه يزي و حاله تى خو و فه راموشکردنى قوتابىيان له دواى هه موو تاقىکردنه وه بيه كدا
- ۴- شىكارکردنى ئەنجامه كانى هه لسه نگان و سوودوه رگرتن له و ئەنجامانه بو چاكسازى بيه كان له پرۆسه فىرکردندا
- ۵- پلانى چاره سه ركردن له سه ر پۆشنايى ئەنجام و ده سته كه وته كانى تاقىکردنه وه كان بو چاره سه ركردنى ئاراسته فىرکردن و نه هيشتنى ناته واوى و ئاسته نكه كان بىت